

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ, ІННОВАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Земельні ресурси є одним із ключових чинників національної безпеки, економічного розвитку та соціальної стабільності України. Умови воєнного стану призвели до значних змін у системі управління земельними ресурсами, зумовлених необхідністю оперативного реагування на загрози, руйнування інфраструктури, вимушене переселення населення та потреби оборонного комплексу. Водночас, повоєнне відновлення вимагає стратегічного підходу до раціонального використання земель, відбудови сільськогосподарських угідь, промислових зон і міських територій.

Запровадження воєнного стану спричинило коригування законодавчих норм у сфері земельних відносин. Було впроваджено спрощені механізми оренди, відчуження та передачі земельних ділянок для потреб оборони та соціальної інфраструктури. Водночас, нестабільність правового регулювання та часті зміни нормативних актів ускладнюють довгострокове планування використання земель.

Бойові дії стали причиною значного забруднення земель боєприпасами, руйнування інфраструктури, лісових пожеж та замінування територій, що створює серйозні екологічні загрози та ризики для продовольчої безпеки. Крім того, хімічні сполуки, що містяться у вибухових речовинах і військовій техніці, погіршують якість ґрунтів, ускладнюючи їх подальше використання [1].

Внаслідок війни частина документації, пов'язаної із земельними ресурсами, зокрема кадастрові записи та реєстри прав власності, була втрачена або стала недоступною. Це ускладнює управління земельними ресурсами, підвищує ризики незаконного захоплення земель та значно ускладнює процес відновлення прав власності після завершення бойових дій.

Масове вимушене переселення населення призвело до змін у структурі землекористування. Значні площі сільськогосподарських угідь залишаються необробленими, міська забудова зазнає трансформацій, а розподіл земельних ресурсів потребує перегляду та адаптації до нових соціально-економічних умов.

Геоінформаційні системи дають змогу в режимі реального часу аналізувати стан земель, відстежувати їхні зміни та передбачати можливі екологічні загрози. Завдяки використанню супутникових знімків і аерофотозйомки можна оперативно виявляти пошкоджені або забруднені території [2].

Цифровізація земельного кадастру та впровадження блокчейн-технологій у систему реєстрації прав власності забезпечують надійний захист земельних даних від втрати чи фальсифікацій. Це також значно прискорює процес відновлення управлінських механізмів після завершення воєнних дій.

Для повернення земель у сільськогосподарський та промисловий обіг необхідно застосовувати сучасні технології очищення ґрунтів від мін та шкідливих речовин. До таких методів належать роботизовані системи розмінування, хімічні способи нейтралізації забруднень, а також біотехнологічні рішення для відновлення родючості ґрунтів.

Концепція «зеленої відбудови» спрямована на раціональне управління земельними ресурсами, екологічно відповідальне будівництво, створення природоохоронних зон і впровадження сталої аграрної політики. Особливий акцент робиться на відновленні деградованих земель із використанням екологічно безпечних технологій [3].

Після завершення війни необхідно сформувати комплексну державну стратегію з відновлення земельних ресурсів, яка охоплюватиме довгострокові заходи з їх очищення, розмінування та раціонального використання.

Оскільки відновлення земельного фонду потребує значних фінансових вкладень, важливо розробити механізми міжнародного партнерства, спрямовані на залучення інвестицій і технічної підтримки.

Аграрний сектор стане одним із пріоритетних напрямків розвитку в повоєнний період, тому слід забезпечити фінансову підтримку фермерських господарств, відновлення систем зрошення та стимулювання малого й середнього агробізнесу.

Оновлення земельного законодавства має включати положення щодо прозорого розподілу земельних ресурсів, гарантування прав власності, відновлення кадастрових записів і впровадження цифрових технологій у систему управління землею [4].

Управління земельними ресурсами в умовах воєнного стану стикається з численними викликами, такими як законодавчі зміни, екологічні загрози та втрата земельної документації. Для ефективного подолання цих проблем необхідно впроваджувати інноваційні підходи, зокрема геоінформаційні системи, електронні кадастри та сучасні методи очищення ґрунтів. Після завершення воєнних дій важливо розробити комплексну державну політику, спрямовану на відновлення та раціональне використання земельних ресурсів, забезпечення фінансової підтримки аграрного сектору та модернізацію земельного законодавства.

Список використаних джерел

1. Сталий розвиток міст та регіонів України в рамках Європейської інтеграції [Електронне видання] : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 12 грудня 2023 р. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. – 504 с.

2. Особливості управління земельними ресурсами в умовах воєнного стану - відповіді на запитання громад. [Електронний ресурс] Децентралізація. Режим доступу: <https://decentralization.ua/news/15116>

3. Дука, А. П., & Старченко, Г. В. (2022). Світовий досвід повоєнного відновлення економіки: уроки для України. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (6). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-03-06>

4. Іжа М., Курносенко Л. (2023). Державне управління в умовах викликів воєнного стану. Публічне управління та регіональний розвиток, (19), 11-30. <https://doi.org/10.34132/pard2023.19.01>

Strategic land resource management under martial law: challenges, innovations, and post-war recovery prospects

Abstract. *Ukraine's land resources have undergone significant changes under martial law, impacting land management, usage, and legal regulation. Challenges include infrastructure destruction, environmental threats from pollution and landmines, loss of documentation, and shifts in land use due to population displacement. Recovery requires a strategic approach, the implementation of innovations, cadastral digitization, and international support. Special attention should be given to the agricultural sector, environmental safety, and legislative modernization for sustainable development and national security.*

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

**ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО
ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали V Міжнародної
науково-практичної конференції**

19 грудня 2024 року

Конференцію присвячено пам'яті Леоніда Яковича Новаковського,
академіка НААН України, доктора економічних наук, професора,
Почесного землевпорядника України, Заслуженого діяча науки і техніки України

Київ 2025

УДК 332.36

Формування сталого землекористування: проблеми та перспективи : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 19 грудня 2024 р.). Київ : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2025. 103 с.

Видання містить матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Формування сталого землекористування: проблеми та перспективи». Тематика конференції відображає комплексність, міждисциплінарність і багатовекторність проблем формування сталого землекористування та інноваційних підходів до їх вирішення. У тезах доповідей учасників представлено технічні, організаційні, економічні, екологічні та соціальні засади забезпечення формування сталого землекористування.

Матеріали збірника будуть корисними для фахівців у сфері землеустрою, геодезії, картографії, містобудування, геоінформаційних технологій та ін.

The publication contains materials of the V International scientific-practical conference "Formation of sustainable land use: problems and prospects". The theme of the conference reflects the complexity, interdisciplinarity and multi-vector nature of the problems of sustainable land use formation and innovative approaches to their solution. The participants' reports present the technical, organizational, economic, environmental and social principles of ensuring the formation of sustainable land use.

The materials of the collection will be useful for specialists in the field of land management, geodesy, cartography, urban planning, geographic information technologies, etc.

Матеріали подано в авторській редакції

Materials are submitted in the author's edition

Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту землекористування Національної академії аграрних наук України
(протокол № 2-2 від 24 лютого 2025 р.)

ISBN 978-617-8571-19-1

© Інститут землекористування НААН України, 2025
The Institute of Land Management of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, 2025